



Italiano della gastronomia – Olasz gasztronómiai szaknyelv Lezione 1, Videolezione 1 szövege

Saluti- Üdvözetek

A tegeződési formákat *Tu* címszó alá gyűjtjük, a magázódási formákat a *Lei* - Ön címszó alá.

Tegeződésben a szokásos köszönés *Ciao*, majd rögtön *Come stai* kérdést tesszük fel. Szia, Hogy vagy?

Magázódásban pedig *Buongiorno*, *Come sta?* Jó napot! Hogy van?

Salutare üdvözölni, köszönni jelent.

Tehát *Ciao*-t tegeződésnél használjuk, *Buongiorno* magázódásnál, *Salve* valahogy a kettő között helyezkedik el, de inkább formális, mint informális.

Az üdvözlés után szokás rögtön feltenni a kérdést arról, hogy hogy van az, akit üdvözöljük.

Tegeződésnél: *Come stai? Come va?*

Magázódásnál: *Come sta?*

A szokásos válasz: *Bene, grazie, e tu?* Jól, köszönöm, és te?

Bene, grazie, e Lei? Jól, köszönöm, és Ön?

Egyéb lehetséges válaszok: *Molto bene*- nagyon jól, *abbastanza bene* – eléggé jól, *Non c'è male* – nem rossz, elfogadható. *Così, così* – Így is, úgy is

A *buona giornata* kifejezéssel jó kívánságot mondunk: Legyen szép napod! vagy Legyen szép napja!

Most összefoglaljuk az üdvözlési formákat olaszul:

A domani! - A holnapi visszontlátásra!

A dopo! - Később találkozunk!

Ci vediamo! - Majd találkozunk!

Ci sentiamo - Majd beszélünk

Buona sera - Jó estét!

Buonanotte -Jó éjszakát!

Arrivederci! - Viszontlátásra!

Ci vediamo domani! – Holnap találkozunk!

A presto! - Találkozunk hamarosan!

Tudnunk kell még pár szót a köszönési formák kiegészítésére:

Dopo – után

Dopo il pranzo – ebéd után

Al pranzo – ebédnél, ebédkor

mert az egyik módja annak, hogy viszontlátásra mondjuk olaszul, az, hogy *Ci vediamo* hoz hozzátehetünk: *al pranzo, dopo il pranzo* – Majd találkozunk az ebédnél, vagy ebéd után. De azt is, hogy, ha el van határozva, hogy perceken, vagy 1-2 órán belül találkozunk, az *A dopo* a leggyakoribb köszönési forma.

A napszakok és az üdvözlési formák

Nézzük meg milyen köszönést használjunk napszakonként:

Alapszavak:

La mattina – reggel

La mattinata – délelőtt

Il pranzo – az ebéd

Il pomeriggio – a délután

la sera: az este

la notte – az éjszaka

A reggel, délelőtt és ebédidőben a Buongiorno üdvözlést használjuk.

Ebéd után, a délután folyamán és este pedig: *Buonasera*-t. Éjszaka, amikor elbúcsúzunk *Buonanotte*-t mondjuk.

Bemutakozás

Többféleképpen tudunk bemutatkozni:

Mi presento – bemutatkozom, vagy *Io sono* – én vagyok, vagy *Mi chiamo* – engem hívnak

A leggyakoribb és legegyszerűbb válasz: *Piacere* – Örvendek.

Ezen kívül még lehet *Sono lieto*-val is válaszolni, de nőnemben, ha egy nő mondja, *Sono lieta* a nőnemben egyeztetve helyes válasz. Tehát a férfi *Sono lieto*-t mond, a nő *Sono lieta*.

A *presentare* jelent bemutatkozni. *Ti presento Cristina* –Bemutatom neked Cristina-t.

Mielőtt megnézzük együtt a 2 párbeszédet, még 2 megjegyzést: ha azt mondom, hogy: *io sono* - én vagyok jelenti. Ha kérdésre válaszolok fordított szórenddel: *Sì, sono io!* visszaigazolást adok: Igen, én vagyok az!

Az *anche* szócska azt jelenti, hogy „is”.

De fordítva működik, mint magyarul. Paolo is – mondjuk magyarul, vagy én is, tehát „is” mindig a második szó magyarul, de olaszul ez fordítva van: **Anche Paolo, anch’io**, az *anche* szó mindig elsőként szerepel.

Ha az *Io-én* jön utána, összeolvad a 2 szó, *anche* + *io*-ból lesz **anch’io**.

Nézzük meg pár minta párbeszédet a bemutatkozásról.

- *Buongiorno, mi presento, sono Elisa De Marco.* – Jó napot, bemutatkozom, Elisa de Marco vagyok.
- *Buongiorno, io sono Enrico Vaducci.* – Jó napot, én Enrico Vaducci vagyok.

- *Piacere.* - Örvendek.
- *Molto lieto.* - Örvendek

-
- *Salve! Tu sei Michele, vero?* – Szia, Michele vagy, igaz?
- *Sí, sono io. E tu?* – Igen, én vagyok az, és te?
- *Io sono Anna.* – Én Anna vagyok.
- *Piacere.* - Örvendek.
- *Piacere.* - Örvendek.
 - *Michele, ti presento Cristina.* Michele, bemutatom neked Cristinát.
 - *Piacere.* - Örvendek.
 - *Piacere* - Örvendek.

-
- *Ciao, mi chiamo Caterina. E tu sei....?* – Szia, engem Caterinának hívnak, és te vagy....?
 - - *Io sono Lucia Alberti.* – Én Lucia Alberti vagyok.
 - - *Molto lieta.* – Nagyon örvendek.
 - - *Anch'io sono molto lieta.* – Én is nagyon örvendek.

A bemutatkozást és az életkor kifejezést a következő képen tudjuk összefoglalni, és rákérdezni

Io sono – Én vagyok

Come ti chiami?/Tuo nome?/Tu sei...? – Mi a neved? A neved? Te vagy....?

Mi chiamo - Engem hívnak

Il Suo nome? Lei è...? – Az Ön neve?

Il mio nome è ... - Az én nevem....

Quanti anni hai? – Hány éves vagy?

Ho 25 anni. – 25 éves vagyok

Nézd meg a videót, figyeld a gyerekek bemutatkozását.

ESSERE, a létige

Először is nézzük meg a személyes névmásokat: *io*-én, *tu*-te, *lui* ő hímnemben, *lei*-nőnemben, *noi*-mi, *voi*-ti, *loro*, ők hímnemben és nőnemben egyaránt. A magázódó formákat ugyanúgy, mint magyarul, 3-ik személyben fejezzük ki, *Lei*, nagybetűvel írva - Ön, *Loro* szintén nagybetűvel írva Önök.

Az *essere* ige ragozása:

- *Io sono* – én vagyok
- *Tu sei* - te vagy
- *Lui è* – ő van (hímnemben)

- Lei è – ő van (nőnemben)
- Lei è – Ön van (mindkét nemben)
- Noi siamo – mi vagyunk
- Voi siete – ti vagytok
- Loro sono – ők vannak
- Loro sono – Önök vannak

Pár példa az ESSERE igével

- Io sono Maria.- Én Mária vagyok
- Tu sei Luigi? – Te Luigi vagy?
- Lui è Gianfranco.- Ő Gianfranco.
- Lei è Carla. Lei è a casa. – Ő Carla. Ő otthon van.
- Noi siamo fratelli. – Mi testvérek vagyunk.
- Voi siete ungheresi? – Ti magyarok vagytok?
- Loro sono in Italia. – Ők Olaszországban vannak.

Információk megadása az Essere használatával

Io sono di Ungheria/di Budapest. - Magyarországról/Budapestről jövök/származom

Io sono nato- én születtem

La mia casa è a Budapest - az én házam Budapesten van, én (itt) lakom

Az AVERE ige

Az AVERE igével birtoklást fejezünk ki legelsősorban. Amit magyarul két szóval mondjuk, egy részeshatározóval és a létigével, olaszul egyetlen egy igével mondjuk: *io ho* – nekem van, *tu hai* – neked van.

Az AVERE ragózása

- Io ho – nekem van
- Tu hai – neked van
- Lui ha – neki van (fiúnak)
- Lei ha – neki van (lánynak)
- Lei ha – Önnek van
- Noi abbiamo – nekünk van
- Voi avete – nektek van
- Loro hanno – nekik van (mindkét nemben)

- Loro hanno – Önöknek van

A birtokolás nem csak tárgyakra értendő, mint kifejezési mód, hanem családtagokra is terjed. Vagy fogalmakra. Példák:

Paolo ha la macchina. – Paolonak van autója.

Paolo ha una sorella. - Paolonak egy lánytestvére van.

Paolo ha molto coraggioso. – Paolonak sok bátorsága van, Paolo nagyon bátor.

További példamondat:

- Io ho 20 (venti) anni. – Húsz éves vagyok.
- Tu hai un libro.- Neked van egy könyved.
- Lui ha un motorino. - Neki van egy motorbiciklije.
- Lei ha freddo. - Ő fázik.
- Noi abbiamo sonno. – Mi álmosak vagyunk.
- Voi avete fame.- Ti éhesek vagytok.
- Loro hanno mal di testa.- Nekik fáj a fejük.
- Loro hanno un po' di tempo? – Önöknek van egy kis idejük?

Észrevesszük azt, hogy az életkort is az Avere-vel fejezzük ki, így a kérdést is:

Hány éves vagy? Hány éves Ön? úgy hangzik: *Quanti anni hai? Quanti anni ha?*

Az érzések, amit AVERE-vel fejezzük ki: éhes, szomjas, álmos, melege van, fázik, vagy fáj valamije: Példák.....

Ha valaki arra a kérdésre válaszol - *Come stai?* Ha a válaszol nem a *BENE (jól)*, hanem *MALE*, nem jól, akkor továbbérdeklődhetünk így:

- Hai sete? Hai fame? Hai freddo? Hai caldo.

Válaszok lehetnek:

- Ho fame, ho sete, ho freddo, ho caldo, ho mal di testa.

További példák:

- Paolo ha un motorino. – Paolonak van motorbiciklije.
- Luigi e Maria hanno una macchina nuova.- Luiginak és Máriának új autójuk van.
- Noi abbiamo un fratello minore. – Nekünk van egy öcsénk.
- Voi avete la famiglia a Budapest? – A családokat Budapesten van?
- Tu hai fratelli? – Vannak testvéreid?
- Lei ha figli? – Neki vannak gyerekei?
- -----
- Come stai?- Hogy vagy?
- - Male.- Rosszul.
- - Hai sete? Hai fame? Hai caldo? – Szomjas vagy? Éhes vagy? Meleged van?

- - Sí, lo ho molto caldo. – Igen, nagyon melegem van.
- Nicoletta ha fame? – Nikoletta éhes?
- Voi avete sonno, vero? – Ti álmosok vagytok, igaz?

Lei ha mal di testa/pancia, denti. Neki fáj a feje/a hasa/a foga.

AVERE VOGLIA DI Az **AVERE** igével nem csak érzések kifejezésére vannak szókombinációk: avere sete, avere fame, avere sonno, ecc, hanem sok más jeletésben. Az egyik gyakran használt az **AVERE VOGLIA DI** – kedve támad valamire. *Abbiamo voglia di un gelato*: Kedvünk van megenni egy fagyit.

Vegyes példák az **AVERE** igével:

- Io ho una penna. – Nekem van egy tollam.
- Maria ha una sorella. - Máriának van egy lánytestvére.
- Lui non ha tempo oggi. – Nekem ma nincs időm.
- Oggi - ma
- Il bambino ha un libro. – A gyerekeknek van egy könyve.
- Tu hai la bicicletta? – Neked van biciklid?
- Voi avete freddo? – Ti fáztok?
- Loro hanno caldo, hanno voglia di un gelato. – Nekik melegük van, kedvük lenne egy fagyira.
- I ragazzi hanno fame, hanno voglia di mangiare un buon panino.- A srácok éhesek, kérnének egy szendvicset.
- Lei ha sonno, ha voglia di un caffè.- Ő álmos, szeretne egy kávét.
- Io ho mal di testa. – Nekem fáj a fejem.

I dati di una persona jelenti Egy személy adatai.

Most megtanulunk pár olyan szót, amelyekkel személyes információt tudunk kifejezni magunkról.

Nome – keresztnév

Cognome – családnév

Sono nato, sono nata – születtem. *Nato* himnemben, *nata* nőnemben. Az a előjárósó után megnevezzük a várost, az in előjárósó után megnevezzük az országot. Tehát a város előtt a-t használunk (a Roma, a Milano, a Budapest), Ország neve előtt In-in Ungheria, in Italia, in Francia.

Abito-lakom, valahol, majd helyhatározó. Ugyanezt lehet a *Vivo* szóval is kifejezni: *Abito a Roma* – Rómában lakom. *Vivo a Roma* – Romában élek.

Indirizzo – a lakcím. *Il mio indirizzo è*: Az én lakcímem: Via Franco, nr.1 – Franco utca, 1-es szám, Venezia. *Il mio mail è*: az én e-mail címem: /kukac/chiocciola....punto/pont

Példa:

- Mi chiamo Maria. Sono Maria. Il mio nome è Maria. – Máriának hívnak vagy Mária vagyok vagy Az én nevem Mária.
- Il mio cognome è Kiss- A családi nevem Kiss.
- Sono nata a Budapest- Budapesten születtem
- Abito/vivo a Budapest, in Ungheria. Budapesten Lakom/élek.
- Il mio indirizzo è: Via Kossuth, numero 1, Budapest- A címem: Kossuth utca, 1-es szám.
- Il mio mail è: maria.kiss@gmail.com

Kiejtési gyakorlatok

Videó 1

Nézd meg Alberto bemutatkozását. Ő a származását a *Vengo da Venezia* – Velencéből jövök kifejezéssel közli, de mondhatott volna ahogy mi tanultuk a létigével: *Sono di Venezia*. Minkét módon lehetséges.

Videó 2

Nézd meg a 2 lánnyal folytatott interjút akár többször is. Az első alkalommal figyeld a feliratot is, majd próbáld meg megérteni hallás után, a feliratot figyelmen kívül hagyva.